

ФИНАЛЕН ОЦЕНИТЕЛЕН ДОКЛАД

4/12/2016

Проект „Модел за интегрирано развитие
(МИР) на ромски младежи“

Тематична област „Социално включване и овластяване на
уязвими групи“

Финансиран от ПРОГРАМА ЗА ПОДКРЕПА НА НПО В БЪЛГАРИЯ
ПО ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕИП 2009-2014 г.

Оценител: Д-р Линка Тонева-Методиева

ФИНАЛЕН ОЦЕНИТЕЛЕН ДОКЛАД

ПРОЕКТ „МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ (МИР) НА РОМСКИ МЛАДЕЖИ“

„Младежите имат желание да идват в Центъра дори, когато не се провеждат организирани групови занимания. Тук те намират пространство, което усещат различно и свое.“

Социален работник в Здравно-социалния център в кв. Факултета

1. ВЪВЕДЕНИЕ. ЦЕЛИ И ИНСТРУМЕНТИ НА НЕЗАВИСИМАТА ВЪНШНА ОЦЕНКА

Външната експертна оценка на проектното изпълнение е предварително планирана като част от проектните дейности по проект **„Модел за интегрирано развитие (МИР) на ромски младежи“**, изпълняван от Фондация *„Здраве и социално развитие“* и финансиран от ПРОГРАМА ЗА ПОДКРЕПА НА НПО В БЪЛГАРИЯ ПО ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕИП 2009-2014 г.

Оценката се осъществява от външен независим експерт и има за цел както преглед на постигнатите резултати в рамките на изпълнението на проекта, така и текущ мониторинг и оптимизиране на подхода за изпълнение на проекта в хода на неговото осъществяване. За постигане на тези цели на оценката е предвидено разработването на 1 междинен и на 1 финален доклад от проведеното независимо външно оценяване.

Настоящият доклад е **финален** по своя характер и обхват.

Независимата външна оценка има за задача да измери резултатите от проекта чрез обективно измерими индикатори, които следва да се отнасят както към процеса на изпълнение, така и към продуктите от проекта.

Прилаганият от независимия външен оценител подход се основава на следните въпроси:

- Съответства ли проектната инициатива на потребностите на целевите групи?
- Кои са иновативните елементи в подхода „Модел на интегрирано развитие (МИР)“?
- Каква е добавената стойност на проекта по отношение на целевите групи, публичните институции, други заинтересовани страни и обществеността като цяло?
- Съответства ли проектната инициатива на мисията, целите, опита и капацитета на Фондация „Здраве и социално развитие“?
- Какви са цифровите измерители на постигането на конкретните специфични цели на проекта?
- Какви са възможностите и конкретните насоки за бъдеща работа на Фондация „Здраве и социално развитие“ по инициативата „Модел на интегрирано развитие“, които биха допринесли за устойчивост и развитие на резултатите, постигнати до момента?

Методите на анализ и оценка, които независимият външен оценител прилага, са количествени и качествени и включват:

- ☐ посещения на Здравно-социалните центрове, изградени и поддържани от Фондация „Здраве и социално развитие“;
- ☐ наблюдение на терен на услугите, предлагани в центровете;
- ☐ срещи-разговор със социалните работници, медиаторите и доброволците, ангажирани в работата на Здравно-социалните центрове;
- ☐ анализ на резултатите от обратните връзки, които младежите и родителите предоставят на екипа след приключване на обучението в социални умения, предприемачество, срещи с работодатели и предприемачи и др.;
- ☐ дълбочинни интервюта с членове на екипа на проекта.

Оценката има за цел да послужи на:

- ☐ Управителните органи и екипа на Фондация „Здраве и социално развитие“;
- ☐ Институт „Отворено общество“ – София и Фондация „Работилница за граждански инициативи“ като оператори на Програмата за подкрепа на НПО в България;
- ☐ Други заинтересовани страни.

2. СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРОЕКТА С МИСИЯТА, ЦЕЛИТЕ, ОПИТА И КАПАЦИТЕТА НА ФОНДАЦИЯ „ЗДРАВЕ И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ“

2.1. Съответствие на проектната инициатива с мисията на Фондацията

Фондация „Здраве и социално развитие“ е заявила като своя мисия да утвърждава възможности за личностно и общностно развитие, опазване на здравето и социално благополучие, както и да създава и популяризира ефективни подходи за успешна интеграция на социално изолирани общности. Фондацията разработва и прилага модели за ранно детско развитие, промоция на здраве и интегрирани услуги, които имат за цел да противодействат на порочния кръг на бедността и социалната изолация. Основните ѝ цели са (1) работа с организации и общности за мобилизиране на ресурси за социално развитие на етнически общности и млади хора; (2) проекти, насочени към решаване на проблеми за физическото, психическото и социално здраве и профилактика на болести.

Доколкото проектът предлага интегриран подход (МИР) за подобряване на социалната включеност на ромските младежи чрез повишаване на социалните умения и усвояване на ключови компетентности за успешно планиране на личния живот (опазване на здравето, семейно планиране и отговорно родителство), включване в пазара на труда, избягване на рискови поведения, може да се твърди, че **проектната инициатива изцяло съвпада с мисията и целите на Фондация „Здраве и социално развитие“**.

2.2. Съответствие на проектната инициатива с опита на организацията

Фондация „Здраве и социално развитие“ е основана през 1998 г. Тя създава първия в общността Здравно-социален център в ромска общност и първото мобилно медицинско звено за информационни услуги за уязвими групи. Центърът дава възможност за предоставяне на услуги, базирани в общността, за деца и семейства в риск и бележи началото на нов подход за създаване на благоприятна среда за развитие и интеграция на ромската общност в България. Фондация „Здраве и социално развитие“ има над 14 години опит с ромските общности и е реализирала множество успешни проекти. Общата им стойност за 2013 г. е над петстотин хил. лв.

Екипът на организацията изпълнява програми в три основни области:

- ☐ програми за развитие на ромската общност;
- ☐ здравни програми за уязвими групи;
- ☐ изследвания в областта на поведенческата промяна.

Основни бенефициенти от работата на Фондацията са деца, младежи и семейства в риск, в бедни и сегрегирани общности. Услугите за тях включват работа за ранно детско развитие/предучилищна подготовка (във възрастта 0-5 год.) и компенсиране на образователните неравенства (4-6 год.), както и изграждане на адекватна родителска компетентност. Предлагат се интегрирани здравно-социални и образователни услуги, насочени към подрастващи и млади хора за ограничаване на ранните бракове, рисковите поведения, подготовка за семейно планиране и отговорно родителство и включване на пазара на труда.

Опитът на Фондацията до момента е в пълно съответствие с целите и задачите на инициативата „Модел на интегрирано развитие“. Нещо повече, проектът „МИР“ дава възможност за задълбочаване и разширяване на експертизата на Фондацията и е предпоставка и за бъдеща работа по сходни инициативи.

2.3. Съответствие на проектната инициатива с експертния капацитет на организацията

Ключов за успешното изпълнение на проектните дейности е фактът, че екипът на Фондация „Здраве и социално развитие“ е мултиетнически (ромски и български) и мултидисциплинарен. В него са включени над 35 специалисти. Техните области на експертиза и опит са медицина, психология, социална работа. Фондацията е ангажирала в екипа си сътрудници на терен от ромската общност. Те имат дългогодишен опит по изпълнение на социални, здравни и образователни проекти. Организацията разполага с методисти и изследователи с опит в разработването, пилотирането и усъвършенстването на методологии на услуги и интервенции за промяна в поведението. Фондацията участва в експертни мрежи и съвети, което спомага за разпространение на постигнатите добри практики. Организацията работи също така с външни специалисти и доброволци по различните си дейности.

Следва да се подчертае, че **Фондация „Здраве и социално развитие“ е член на:**

- ☐ Национален съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси към Министерски съвет на Република България
- ☐ Национален координационен комитет по СПИН, ППИ и туберкулоза към Министерски съвет
- ☐ Експертен съвет по белодробни болести и туберкулоза към Министерството на здравеопазването
- ☐ Експертен съвет по СПИН и ППИ към Министерството на здравеопазването

- ☐ TAMPEP – European Network for HIV/STI Prevention and Health Promotion among Migrant Sex Workers
- ☐ SWAN – Sex Workers’ Rights Advocacy Network in Central and Eastern Europe and Central Asia
- ☐ Directory of Health and Social Support Services for Sex Workers in Europe
- ☐ Коалиция „Достоен дом”

Фондация „Здраве и социално развитие” има изградена изключително широка партньорска мрежа както с национални, така и с международни организации и мрежи.

Сред по-значимите национални партньорства, които имат значение за успешното реализиране на инициативи като „Модела на интегрирано развитие (МИР)” са:

- ☐ Министерство на труда и социалната политика
- ☐ Министерство на здравеопазването
- ☐ Министерство на образованието, младежта и науката
- ☐ Национален съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерски съвет на Република България
- ☐ Агенция за социално подпомагане
- ☐ Държавна агенция за закрила на детето
- ☐ Отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”, райони „Красна поляна”, „Възраждане” и „Илинден”
- ☐ Столична община
- ☐ Община Кюстендил
- ☐ Национален център по опазване на общественото здраве
- ☐ СРЗИ – Столична регионална здравна инспекция
- ☐ Централна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (ЦКБППМН)
- ☐ Медицински университет – гр. София
- ☐ Обществен съвет на кв. „Факултета”
- ☐ „Областен диспансер за кожно-венерически заболявания без стационар София-град” ООД

- ☐ КАБКИС (София) – Кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване на СПИН

Над 20 партньорства с неправителствени организации в страната, което дава възможност за обмяна на опит и добри практики и носи потенциал за мултиплициране ефекта на проекта.

Сред по-значимите международни партньорства, които имат значение за успешното реализиране на инициативи като Модела на интегрирано развитие (МИР) са:

- ☐ Center for AIDS Intervention Research, Медицински Университет на Уискънсин в Милуоки – САЩ
- ☐ SPI Research – Германия
- ☐ Роберт Кох Институт – Германия
- ☐ Departament Zdrowia i Polityki Społecznej Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego – Полша
- ☐ Gesundheitsamt Ostvorpommern – Германия
- ☐ AIDS-Hilfe Potsdam e.V. – Германия
- ☐ Fachberatungsstelle Belladonna – Германия
- ☐ Университет в Зелона гора, Институт по социална педагогика, Отдел „Младежко консултиране и сексуално образование” – Полша
- ☐ AIDS-i Tugikeskus, AISC (AIDS-Information and Support Centre) – Естония
- ☐ CREDINTA – Молдова
- ☐ Институт по социология, Унгарска академия на науките
- ☐ Румънска асоциация срещу СПИН (ARAS) – Румъния
- ☐ Autres Regards – Франция
- ☐ НПО A.B.S. – Испания
- ☐ Югославска асоциация за борба срещу СПИН (JAZAS)
- ☐ Лекари без граници

Тези партньорства са особено ценни за инициативата „Модел на интегрирано развитие“, доколкото включват утвърдени експертни и академични организации, с които екипът на Фондацията поддържа редовни контакти и обмен на изследователските и практико-приложни резултати от работата по подхода МИР.

3. СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПОДХОДА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА С ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ

Екипът на Фондация „Здраве и социално развитие“ стартира проектната инициатива с предварителна задълбочена оценка на проблемната ситуация. Според данни на Европейската комисия ромите са 23% от навлизащите в трудоспособна възраст лица. Основните проблеми на тази общност са ранна женитба и некомпетентно родителство, изключване от пазара на труда и въвличане в рискови поведения, които се дължат на социалната изолация и липса на подходящи услуги. Същевременно доклад на ООН от 2014 г. посочва, че България е изправена пред стремителен демографски спад на населението в трудоспособна възраст – по-сериозен отколкото в която и да е друга страна в света. 25% от новата работна сила ще идва от ромската общност. Това е значителен човешки капитал, чието управление е първостепенна отговорност.

За съжаление данните показват, че над 85% от ромските деца на възраст между 3 и 6 г. остават извън детските градини. До 2-ри клас образователната пропаст за тях е толкова голяма, че трудно би могла да бъде преодоляна.

Ромските младежи са носители на огромен трудов ресурс, който ако остане нереализиран, ще се превърне в непосилно бреме за социално-осигурителната система на България. Целта на проекта е разширяване на предоставяните услуги за подобряване на благосъстоянието на представители на целевите групи чрез задоволяване на непосредствени нужди и намиране на ново решение за съществуващи проблеми и адресиране на социалните различия.

Проектът съответства в много висока степен на идентифицираните потребности на целевите групи, доколкото адресира решаването на тези проблеми чрез прилагане на иновативен модел за интегрирано развитие на ромски младежи, трудово посредничество, иновации в обучение в предприемачество, иновативни антидискриминационни кампании сред работодатели и широката общественост и предложение за нормативни промени.

Целевите групи на инициативата са адекватно определени и в хода на изпълнението на проекта не се наблюдава разминаване между предварително заявените целеви групи и реално обхванатите. Това са ромски младежи, работодатели и институциите, ангажирани със социална политика, здравеопазване, образование и опазване на сигурността.

Следва да се отбележи изрично, че проектът предлага *интегриран* подход (МИР) за подобряване на социалната включеност на ромските младежи чрез повишаване на социалните умения и усвояване на ключови компетентности за успешно планиране на личния живот (опазване на здравето, семейно планиране и отговорно родителство), включване в пазара на труда, избягване на рискови поведения (криминални прояви, проституция, трафик, наркотици).

Ключовите специфики на този подход са:

- 1) той е ново, икономически по-ефективно решение за непосредствени нужди на подрастващите.
- 2) предлага въвеждането на предприемаческото мислене и култура сред младите роми.
- 3) постига като краен ефект подобряване на здравната култура, като основа за подобряване на благосъстоянието на младежите, живеещи в бедност.
- 4) поставя на дневен ред проблемите на толерантността и мултикултурното разбирателство като предлага интегриран подход за подобряване на социалната включеност на ромските младежи чрез повишаване на ключови компетентности за по-добро образование, квалификация и включване в пазара на труда.
- 5) като общ резултат за общността и обществото проектът е насочен към повишаване на социалната справедливост и утвърждаване на ценностите на демокрацията като антидискриминация, равен шанс и възможност за реализация на личния потенциал, намаляване на сегрегацията и утвърждаване на човешките права.

„Популярно е да се говори за социални умения, за т.нар. soft skills. Нашият подход гради умения като избягване на рискови поведения, житейско планиране, целеполагане, финансова грамотност, разбиране за отговорност към личното развитие и реализация. Тези умения на практика биха позволили дори на хора с по-ниско образование да се впишат на пазара на труда, да намерят своята реализация.“

Член на ръководния екип на инициативата МИР

Специфичните елементи от цялостния подход за изпълнение на проекта МИР имат няколко отличителни преимущества спрямо сходни инициативи в ромската общност:

Подходът за изпълнение на проекта печели значително от факта, че се базира на заявените в рамките на текущи дейности на Фондацията потребности на младите хора от кв. Факултета и кв. Филиповци в столицата и гр. Кюстендил, които са включени в актуалните програми за общностно развитие. Екипът на проекта провежда изследване на стратегиите за излизане от бедност, в рамките на което интервюираните млади хора сочат, че имат нужда от създаване на специализирани услуги, които да подпомогнат включването им в пазара на труда.

В рамките на инициативата редовно се осъществява **измерване на удовлетвореността** на потребителите на услугите (родители, младежи) чрез стандартизирани въпросници. Анализът на получените оценки показва, че удовлетвореността на участниците в проекта МИР е изключително висока. Същевременно особено важно е, че анкетираните посочват, че разговорите и груповите занимания предизвикват най-голям интерес и са най-полезни за тях. Тези данни имат отношение към въпроса за дългосрочния ефект от подхода „Модел за интегрирано развитие“. Младежите и родителите, участващи в заниманията в рамките на инициативата, оценяват високо менторството, индивидуалните занимания и ангажираността на екипите на Здравно-социалните центрове с техните нужди и с техните индивидуални потребности и възможности.

„Нашият подход разчита на по-дълбочинна работа. Даваме си сметка от какво се нуждаят членовете на ромската общност у нас. Хората, с които работим, имат необходимост от дългосрочно менторство, от работа, която да им помогне в изграждането на социални и професионални навици и умения. Невинаги разполагаме с подобен ресурс. Спортът, безплатните занимания, транспортът до конкретни локации – всичко това би могло значително да допринесе за работата с деца и младежи в общността. Доброволческото в ромската общност е изключително сложен проблем. Нашите изисквания към доброволците са високи, защото става дума и за работа с деца и е нужно да им делегираме голямо доверие.“

Социален работник в Здравно-социалния център в кв. Филиповци

Екипът на проекта провежда **срещи с неформални лидери** на общността, религиозни водачи и други авторитетни личности за запознаване с дейностите и ползите от програмата, както и за получаване на тяхното мнение и препоръки.

„Работим активно с неформалните лидери в общностите. В много случаи това са и представители на „средната“ класа в ромските общности, които оценяват и възприемат един нов светоглед. Тяхното неформално лидерство и ангажираност е възможност младите хора сами да се убедят, че доброто представяне и личните усилия са това, което работи срещу дискриминацията.“

Психолог, Здравно-социален център в кв. Факултета

Младежите и техните родители имат **реално и активно участие във всички етапи** на планиране и изпълнението на проекта чрез обратни връзки по време на занятията и обсъждане с екипа. В резултат от тези консултации се реализира и конкретна адаптация на услугите.

„Това, което отличава подхода МИР от много сходни проекти и инициативи в общността е, че той залага преди всичко на изграждането на самоуважение у младите хора.“

Доброволец в Центъра в кв. Филиповци

Представители на ромската общност в София и Кюстендил са **ангажирани с голяма част от дейностите** по проекта.

Представители на бизнеса, на малки и средни предприятия, предприемачи в стартиращи професии и професионалисти с опит са активно включени в инициативата. По време на лични срещи с екипа те имат възможност да представят своите потребности и предложения във връзка с възможностите за по-ефективно включване на ромските младежи на пазара на труда.

Срещите между младежите и работодатели/предприемачи са възможност да се очертаят потребности на двете страни. Същевременно екипът на проекта разработва и поддържа **база данни** на работодатели и професионалисти, които са изразили ангажираност с каузата.

„За нас е много важно да работим и по отношение на нагласите на работодателите. А те наистина се променят след срещата с ромски младежи, които са преминали през нашите курсове за професионално ориентиране, за комуникационни умения...”

Координатор във Фондация „Здраве и социално развитие“

Същевременно връзката между работодатели/професионалисти и младежи от ромската общност е изключително важна за изграждането на разбиране и нагласа у включените в инициативата младежи, че личното развитие и усилия биват оценени и намират подкрепа.

На 14.02.2016 г. Еманоил и Райчо, заедно с останалите младежи от групата по социални умения в кв. Филиповци, посетиха стадион „Стрелбище Герена“, където вече ни очакваше майсторът на спорта по стрелба и младши инспектор към Областна дирекция гр. Шумен Мартин Драгомиров, за да се запознаят с професията на полица. След кратък разговор и инструктаж младежите получиха първия си урок по стрелба с малокалибрено оръжие и научиха какви са изискванията за кандидатстване в ЦСПП към Академията в гр. Пазарджик.

Блог на проекта „МИР“, <http://mir.hesed.bg/>

Ромските младежи участват съвместно с представители на работодатели, Агенция по заетостта и Агенция социално подпомагане, МОН, и други институции в **кръгла маса, която има за цел очертаването на ефективното взаимодействие между всички актьори в процеса на социална и трудова интеграция на младежите от ромската общност.** Тази дискусия съдейства за подпомагането на успешното начало на трудовата кариера на младите хора от общността, което е в интерес както на социалната политика, така и на бизнес сектора в страната. Събитието се състоя на 21 април 2016 година в зала на „Венус център“.

Въз основа на казаното, може да се направи изводът, че проектът и подходът за неговото изпълнение адресират всички ключови проблеми на младите хора от ромската общност, както и дефицитите в работата на националните и местни институции спрямо тези проблеми.

Отговорно родителство, ранно детско развитие, социални умения – това са предпоставките за цялостна дългосрочна промяна на модела на развитие на ромските общности в България.

4. ОЦЕНКА НА КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ И КАЧЕСТВЕНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОЕКТА ДО МОМЕНТА

4.1. Количествени и качествени показатели за ефекта от инициативата

Резултатите от инициатива от мащаба на „Модел за интегрирано развитие на ромски младежи (МИР)“ трудно могат да бъдат обобщени чрез количествени индикатори, тъй като защото инициативата е насочена към адресиране на дългосрочни потребности, към изграждане на умения и нагласи за личностно израстване и реализация. МИР не е просто инициатива за работа с ромските общности, още по-малко проект на неправителствена организация. „Модел на интегрирано развитие“ е цялостна **програма** за промяна на модела на развитие на ромската общност в България.

При все това, количествените измерители говорят за усилията и мащаба на дългосрочните намерения на Фондацията за развитие на подхода МИР и зад тях стои силна лична ангажираност и индивидуална работа с десетки деца, родители и млади хора от ромските общности в София и Кюстендил.

Основните количествени индикатори, които доказват, че целите на проекта са постигнати адекватно и в съответствие с предварителния план са:

- 72 младежи, преминали през обученията за социални умения. От тях 12 в кв. Факултета (учащи младежи) и 12 (прекъснали своето образование), 12 в кв. Филиповци (учащи младежи) и 12 (прекъснали своето образование), в кв. Изток 12 (учащи младежи) и 12 (прекъснали своето образование)
- 70 изготвени индивидуални планове на младежи по Програма за Професионално ориентиране:

- 90 родители, участвали в родителски срещи към обучение по МИР;
- Брой членове на екипа на Фондацията, преминали през обучение по дизайн мислене: 30
- Осъществени контакти и установено сътрудничество със следните национални и местни институции:
 - **Агенция по заетостта**
 - **Дирекция Бюро по труда – Възраждане – София**
 - **Дирекция Бюро по труда – Люлин – София**
 - **Дирекция Бюро по труда – Кюстендил**
 - **Район „Красна поляна“ и район „Люлин“ СО**
 - **Училища в гр. София:** ПГ по битова и електротранспортна техника, ПГ по текстилни и кожени изделия, ПГ по сладкарски и хлебни технологии, ПГ по туризъм (гр. Баня), 28 СОУ, ПГ „Бузема“, 37 СОУ, 90 СОУ
 - **Училища в гр. Кюстендил:** ПГ по икономика и мениджмънт, ПГ по туризъм, ПГ по селско стопанство, Спортно училище „Васил Левски“, ПГ по лека промишленост, Професионална техническа гимназия.

Основните качествени резултати, които доказват, че целите на проекта са постигнати адекватно и в съответствие с предварителния план са:

- ☐ Проведени са задълбочени проучвания на потребностите и предизвикателствата пред младежите от ромската общност, както и на мерките и инициативите, прилагани на национално ниво, на ниво ЕС и от международни неправителствени организации и мрежи по тези теми;
- ☐ Проведени са срещи с лидерите на ромската общност и е получено тяхното съгласие и съдействие за популяризиране на проекта в общността, с което е гарантиран интересът и доверието на участниците в програмата;
- ☐ Постигнато е високо ниво на професионализъм, екипност и сътрудничество в рамките на екипа на проекта. Капацитетът и експертизата на екипа е допълнително повишен в посока умения по дизайн мислене и социални иновации за решаване на социални проблеми;
- ☐ Разработена е и е провеждана целенасочено активна информационна и комуникационна кампания, която има като специфична цел достигането до младите хора и установяване на трайни нагласи към толерантност и недискриминация. Разработени са качествени визуализации, инфографики, плакати, поддържа се активна комуникация със заинтересованите страни и широката общественост чрез съвременни информационни канали като социални мрежи, блог и други;
- ☐ Поддържани тесни връзки с национални и международни партньори с цел обмяна на опит и добри практики; Фондация „Барнардос“, Ирландия; Ай Кю Рома Сървис, Бърно, Чехия; RIC Ново

Место, Словения; „Тер дез Он“, Швейцария; Институт за социална педагогика - изследвания, Берлин Германия и др.

4.2. SWOT-анализ на проектния замисъл и изпълнение

В рамките на междинната експертна оценка на инициативата МИР беше проведен SWOT-анализ на проектния замисъл и текущо изпълнение с цел оптимизиране на работата и идентифициране на ключовите силни страни на подхода и стратегии за минимализиране на рисковете при изпълнението. SWOT-анализът позволява лесно обобщаване на най-важните аспекти от изпълнението на един проект, както и добра визуализация на силни, слаби страни, възможности и рискове. Таблица 1 представя разработения SWOT анализ на проектното изпълнение в съдържателен и процедурен план.

Таблица 1. SWOT анализ на проектното изпълнение в съдържателен и процедурен план (strengths, weaknesses, opportunities, threats)

Проект МИР	В съдържателен план /цели и дейности/	В процедурен план /подход на изпълнение/
S СИЛНИ СТРАНИ	• Адресира важен социален и икономически проблем по иновативен начин; • Цели истинско развитие на ромската общност и възможностите ѝ за включване в пазара на труда и обществения живот; • Прилага модел за интегрирано развитие на ромски младежи, който включва трудово посредничество, иновации в обучение в предприемачество, иновативни антидискриминацион-	• Точно и адекватно идентифициране на целевите групи; • Изследване на стратегиите за излизане от бедност; • Включване на всички таргет групи в процеса и адаптиране на услугите; • Дейностите са изпълнени от високо професионални и опитни психолози, медиатори, здравни работници и социални работници; • Развитие на капацитета на екипа за управление и изпълнение на проекта, в т.ч. обучение по дизайн мислене и социални иновации, което е изключително важно

	ни кампании сред работодатели и широката общественост; • Предложения за нормативни промени с дългосрочен ефект; • Задоволява непосредствени нужди на таргет групите;	предвид сложността на прилагания в рамките на проекта МИР подход;
W СЛАБИ СТРАНИ	• Част от дейностите зависят от положителната реакция на работодателите и предприемачите, което създава предизвикателства, свързани с известни дискриминационни нагласи, опасения и страхове у работодателите;	<i>Не са установени</i>
O ВЪЗМОЖНОСТИ	• Срещите с местни лидери в общността дават възможност за мултиплициране ефекта на проекта; • Близкото сътрудничество с институции дава възможност за по-широко приложение на подхода МИР на полиси ниво;	• Изграден потенциал у екипа на Фондацията за прилагане на новаторски проходи за решаване на социални проблеми – дизайн мислене; • Подкрепа от общинските власти в София и Кюстендил; • Комуникационната кампания достига до много млади и активни хора, с което допринася за изграждане на нагласи на толерантност и недискриминация;
T РИСКОВЕ	• Мотивирането на	• Въздействието върху

	работодателите изисква сериозни насърчителни мерки, включително и от страна на държавата;	обществените нагласи е сложен и дългосрочен процес и е трудно да бъде измерено и оценено в рамките на проекта;
--	---	--

Проведеният SWOT-анализ отчетливо показва, че в рамките на изпълнението на проекта МИР успешно са използвани силните страни и възможностите, които проектните дейности предоставят.

В хода на изпълнение на инициативата идентифицираните слаби страни и рискове успешно са ограничени чрез:

- ☐ активна застъпническа работа с институциите с цел прилагане на насърчителни мерки към работодателите, които наемат ромски младежи;
- ☐ партньорства с други НПО и с експертната общност за очертаване на приоритетни мерки на полиси ниво, които позволят мултиплициране на проектните дейности и техния безспорно положителен ефект върху общността и пазара на труда;
- ☐ партньорства с медиите за популяризиране на кампанията в посока изграждане култура на толерантност и недискриминация.

5. ОБОБЩЕНИЕ И НАСОКИ ЗА БЪДЕЩА РАБОТА

„Те могат много повече, отколкото си мислим“ – посланието на кампанията на Фондация „Здраве и социално развитие“ за популяризиране на подхода „МИР“ е най-доброто обобщение за замисъла и потенциала на подхода за интегрирано развитие на ромската общност, който Фондацията насърчава и прилага.

Политиките, насочени към ромската общност в България през последните повече от двадесет и пет години, не съумяват да допринесат за осезаема промяна на ключови показатели на социалната интеграция на тези общности като училищна готовност, придобити умения, реализация на пазара на труда и трайна заетост, здравни показатели, ангажирано родителство и др.

Подходът МИР от своя страна се базира на виждането, че единственият възможен път напред е цялостният, комплексен подход, насочен едновременно към развитието на личността и общността. Въз основа на своя дългогодишен практически опит в тази област, екипът на Фондация „Здраве и социално развитие“ поставя амбициозни очаквания пред подхода МИР, а именно – да реши проблемите на ромската интеграция в рамките на период от 15 години. Тази

перспектива звучи амбициозно. Но задълбоченото запознаване с принципите на работа и със замисъла на услугите на Фондацията, насочени към ромската общност, показва, че увереността в силните страни на този подход не е неоснователна. Подходът МИР насочва вниманието към индивидуалните потребности, нагласи и възможности за личностно развитие, като същевременно позволява изграждането на умения за екипна работа, сътрудничество, взаимопомощ, групова подкрепа. Той съчетава иновативни подходи като менторство, ролеви игри, разработване на индивидуални учебни и професионални планове за ромски младежи, връзка с работодатели и професионалисти и много други.

Това, което най-съществено отличава подхода МИР, е неговият комплексен характер. Той съчетава изграждане на родителски умения (за родители на деца от 0 до 3 г.), ранна грижа и образование (за деца от 4 до 6 г.) и социални умения за млади хора (12-18 г.), които включват здравно образование, семейно планиране, професионално ориентиране.

Интензивната работа с ромската общност в България от посочените възрастови групи има реален потенциал в следващите 15 години значително да промени облика, а и – по-важно – нагласите и възприятията на ромските общности в страната към социалното включване, образованието, заетостта, личностното развитие.

Българското общество и българската икономика се нуждаят спешно от иновативни политики за рязко повишаване на потенциала на младите роми за включване и задържане на пазара на труда. Младите роми, от своя страна, имат потребност от изграждане на социални умения и нагласи за отлагане на ранната женитба, за по-добро семейно планиране и родителство, за опазване здравето и за успешно интегриране и професионално развитие. Мерките, прилагани от националните и местни власти, както и политиките на ниво Европейски съюз, имат нужда от допълване чрез по-фокусирано, комплексно и интегрирано въздействие посредством по-активна работа в малки групи, пряко в общността, адресирайки конкретни неадресирани нужди и потребности на ромската общност. Тъкмо в това се състои и иновативността на подхода „Модел на интегрирано развитие“ – инициатива с потенциал за развитие, която трябва да бъде подкрепяна и въбъдеще.